

Tartalom

I. Szemelvények az antikvitás irodalmából

Az antik görög epika

Prométheusz és az emberek. Görög mítosz
(Részlet Román József *Mítoszok könyve* című művéből) 16

Homérosz

Iliász (Részletek. Devecseri Gábor ford.) 18

Segélykérés és témamegjelölés 18

Helené a trójai bástyán 18

Hektór és Andromakhé 20

Akhilleusz pajzsa 22

Akhilleusz harcra készül 26

Andromakhé elsiratja Hektórt 27

Akhilleusz és Priamosz 29

Odüsszeia (Részletek. Devecseri Gábor ford.) 32

Segélykérés és témamegjelölés 32

Az istenek gyűlése 32

Hermész megviszi Kalüpszónak Odüsszeusz
szabadulásának híret 34

Odüsszeusz tutajt ácsol 36

Odüsszeusz találkozik Nauszikaával 37

Teiresziász az Alvilágban feltárja a jövőt

Odüsszeusznak 40

Agamemnón az Alvilágban elbeszéli halálát,
és figyelmezteti Odüsszeuszt 41

Odüsszeusz találkozik Akhilleusszal az Alvilágban 43

Télemakhosz fölismeri Odüsszeuszt 44

Az íjverseny 45

A kérők megölése 47

Pénélopé fölismeri Odüsszeuszt 49

Békekötés 50

Aiszóposz

A királyt kérő békák (Sarkady János ford.) 52

A hangya és a tücsök 52

A holló és a róka 53

A húst vivő kutya	53
A farkas és a bárány	53
A hattyú	53
A farkas és a kutya	54
Platón	
Szókratész védőbeszéde (Részletek. Devecseri Gábor ford.)	54
Szókratész halála (Kerényi Grácia ford.)	58
<i>Az antik görög líra</i>	
Türtaiosz	
A spártai harcosokhoz (Franyó Zoltán ford.)	59
Mimmermosz	
Nannó (Trencsényi-Waldapfel Imre ford.)	60
Szolón	
Az igazi gazdagság (Franyó Zoltán ford.)	60
Senkise boldog (Franyó Zoltán ford.)	61
Arkhilokhosz	
Megnyugvás a sorsban (Marticskó József ford.)	61
Szapphó	
Úgy tűnik nékem... (Devecseri Gábor ford.)	61
Aphroditéhoz (Trencsényi-Waldapfel Imre ford.)	62
Édesanyám! nem perdül a rokka... (Radnóti Miklós ford.)	62
Alkaiosz	
Bordal (Devecseri Gábor ford.)	63
Anakreón	
Engem a Szerelem... (Babits Mihály ford.)	63
Gyűlölöm (Radnóti Miklós ford.)	64
Egy leányhoz (Devecseri Gábor ford.)	64
Szerelmi párviadal (Franyó Zoltán ford.)	64
Töredék a halálról (Radnóti Miklós ford.)	64
<i>Az antik görög dráma</i>	
Szophoklész	
Antigoné (Részletek. Trencsényi-Waldapfel Imre ford.)	65
Prologosz	65
1. sztaszimon	68
Oidipusz király (Részletek. Babits Mihály ford.)	69
Prologosz	69
Első epeiszodion	71
Exodikon	76

A római irodalom

Catullus

- Lesbia madárkája (Devecseri Gábor ford.) 76
- Éljünk, Lesbia... (Devecseri Gábor ford.) 77
- Gyűlölök és szeretek (Kerényi Károly, Devecseri Gábor, Szabó Lőrinc ford.) 77

Vergilius

- IX. ecloga (Radnóti Miklós ford.) 78
- IV. ecloga (Trencsényi-Waldapfel Imre ford.) 80
- Aeneis (Részletek. Lakatos István ford.) 82
 - Aeneas elmeséli Didónak Trója bukását 82
 - Aeneas találkozik az Alvilágban apjával, Anchisésszel 85

Horatius

- Thaliarchushoz (Bede Anna ford.) 87
- Thaliarchushoz (Szabó Lőrinc ford.) 88
- Leuconoéhoz (Trencsényi-Waldapfel Imre ford.) 88
- Aristius Fuscushoz (Justus Pál ford.) 89
- Licinius Murenához (Szabó Lőrinc ford.) 90
- Melpomenéhez (Devecseri Gábor ford.) 91
- Ars poetica (Részletek. Muraközy Gyula ford.) 91

Ovidius

- Átváltozások. (Részletek. Devecseri Gábor ford.) 93
 - Daedalus és Icarus 93
 - Orpheus és Eurydice 95
 - Pygmalion 97
- Tomí és az ottani élet (Részlet. Csorba Győző ford.) 98

Phaedrus

- Prológus (Terényi István ford.) 99
- A farkas és a bárány 100
- A királyt kérő békák 100
- A húsdarabbal úszó kutya 101
- A béka és az ökör 101
- A farkas és a házőrző kutya 101

II. Szemelvények

a Bibliából

Ószövegség 104

- Teremtés könyve (Részletek. Dr. Gál Ferenc ford.) 104
 - A világ teremtése 104
 - A második teremtéstörténet, a Paradicsom 105
 - A bűnbeesés 106
 - Kain és Ábel 107
 - Az erkölcsi romlás 107

A vízözön előzményei	107
A vízözön	108
Noé kiszáll a bárkából	109
A bábéli torony	109
József története (Részletek)	110
Kivonulás könyve – Szövetségkötés a Sínai-hegynél (Részletek. Szent István Társulat Biblikus Bizottsága ford.)	113
Megérkezés a Sínai-hegyhez	113
A szövetség megígérése	113
A szövetség előkészítése	114
Isten megjelenése	114
A tízparancsolat	114
Mózes a hegyen	115
A törvény tábláinak átadása	115
Az aranyborjú	115
Mózes összetöri a törvény tábláit	116
Zsoltárok könyve (Részletek)	116
23. zsoltár (Károli Gáspár ford.)	116
23. zsoltár (Szenczi Molnár Albert átköltése)	116
23. zsoltár. A jó pásztor (Dr. Gál Ferenc ford.)	117
42. zsoltár (Szenczi Molnár Albert átköltése)	117
42. zsoltár (Dr. Gál Ferenc ford.)	119
Jónás könyve (Dr. Tarjányi Béla ford.)	120
Jónás szembeszegül az isteni paranccsal	120
Jónás megmenekül	120
Ninive megtér és bocsánatot nyer	121
A próféta panasza és Isten válasza	122
Újszövetség (Részletek az evangéliumokból)	122
Máté evangéliuma (Dr. Kosztolányi István ford.)	122
Jézus születése	122
A napkeleti bölcsek	123
Az egyiptomi menekülés	123
A betlehemi gyermekmészárlás	123
Visszatérés Egyiptomból	124
A hegyi beszéd	124
Pilátus ítélete	124
Jézus kigúnyolása	125
Jézus keresztre feszítése	125
Jézus halála	125
Csodák Jézus halálakor	125
Jézus temetése	126
Jézus feltámadása	126
Jézus megjelenik az asszonyoknak	126

Az őrség kioktatása	126
Az apostolok küldetése	127
Lukács evangéliuma (Dr. Kosztolányi István ford.)	127
Jézus születése	127
A pásztorok hódolata	127
A névadás	127
Jézus bemutatása a templomban	128
Simeon éneke	128
A tékozló fiú	128
A dúsgazdag és a szegény Lázár	129
Apostolok levelei	129
Pál apostol korinthusbeliekhez írt I. levele (Részlet. Károli Gáspár ford.)	129
Jelenések könyve (Részletek. Dr. Kosztolányi István ford.)	130
A trónon ülő	130
A hét csésze angyala	131
A hét csésze kiöntése	131
Az új Jeruzsálem	132

III. Szemelvények a középkor irodalmából

Aurelius Augustinus (Szent Ágoston)	
Vallomások. A kerti jelenet (Részletek. Városi István ford.)	134
Aurelius Ambrosius (Szent Ambrus)	
Esti ima (Babits Mihály ford.)	137
Aurelius Prudentius Clemens	
Himnusz a kakasszóra (Babits Mihály ford.)	138
Pierre Abélard	
Szombatesti himnusz (Babits Mihály ford.)	138
Assisi Szent Ferenc	
Naphimnusz (Képes Géza ford.)	139
Tommaso da Celano	
Ének az utolsó ítéletről (Babits Mihály ford.)	140
Ismeretlen franciaországi szerző	
Himnusz a Szent Szűz anyaságáról (Babits Mihály ford.)	141
Jacopone da Todi	
Himnusz a fájdalmas anyáról (Babits Mihály ford.)	142
Halotti beszéd és könyörgés – Benkő Loránd olvasata szerint	143

Ómagyar Mária-siralom –	
Pais Dezső olvasata és értelmezése szerint	144
Martinkó András olvasata szerint	145
Margit-legenda (Részletek)	146
Júlia szép leány (Székely népballada)	148
Szent Barlaám és Jozafát élete. Az unikornis vadról és az verőmbe esett embőről egy példa (Részlet)	150
Walter von der Vogelweide	
A hársfaágak csendes árnyán...	
(Babits Mihály ford.)	151
Ó jaj, hogy eltűnt minden...	
(Radnóti Miklós ford.)	151
Aucassin és Nicolette	
(Részletek. Tóth Árpád ford.)	153
Középkori vágáns-dalok	
Ó Fortuna... (Szedő Dénes ford.)	155
Félre, könyvek, doktrinák... (Szabó Lőrinc ford.)	155
Tavasz édes mámorában... (Weöres Sándor ford.)	156
Dante Alighieri	
Isteni színjáték (Részletek. Babits Mihály ford.)	157
A sötét erdőben	157
Dante találkozik Vergiliusszal	159
A Pokol kapuja	159
Paolo és Francesca története	160
A Pokol beosztása	162
Odysseus utolsó utazása	166
François Villon	
Nagy Testamentum	
(Részletek. Szabó Lőrinc ford.)	168
Diomedes meséje	168
Panasz a mindeneket lebíró halálról	169
Ballada tűnt idők asszonyairól	169
A szép fegyverkovácsné balladája a széplányokhoz	170
Ballada, melyet édesanyja kérésére készített a költő, hogy imádkozhassék Miasszonyunkhoz (Illyés Gyula ford.)	171
Jó tanítás balladája a rossz életűeknek	172
Záróballada	173

IV. Szemelvények
a reneszánsz kor
irodalmából

Itáliai reneszánsz

Francesco Petrarca

Magamban, lassan, gondolkodva járom...

(Szabolcsi Éva ford.) 176

Áldott a nap, a hó, az év s az évnek...

(Sárközi György ford.) 176

Ti szerencsés füvek, boldog virágok...

(Sárközi György ford.) 177

Pó, földi kérgem bárhogy is sodorjad...

(Szedő Dénes ford.) 177

Álljunk meg, Ámor, dicsfényünk csodálva...

(Weöres Sándor ford.) 178

Legékesebb és virulóbb korában...

(Szedő Dénes ford.) 178

Giovanni Boccaccio

Dekameron (Részletek. Révay József ford.) 179

Ötödik nap – Kilencedik novella 179

Hatodik nap – Negyedik novella 182

Magyar reneszánsz és reformáció

Janus Pannonius

Gryllushoz (Végh György ford.) 184

Galeotto Marzióhoz (Geréb László ford.) 184

Kigúnyolja Galeotto zarándokútját

(Végh György ford.) 185

Búcsú Váradtól (Áprily Lajos ford.) 186

A narni-i Galeottóhoz (Csorba Győző ford.) 187

Egy dunántúli mandulafáról (Weöres Sándor ford.) 188

Pannónia dicsérete (Berczeli Anzelm Károly ford.) 188

Mikor a táborban megbetegedett

(Kálnoky László ford.) 189

Mars istenhez békességért (Kardos Tibor ford.) 192

Saját lelkéhez (Vas István ford.) 192

Sylvester János

Az magyar nópnek 194

Heltai Gáspár

Száz fabula (Részletek) 195

A farkasról és a bárányról 195

A hollóról és a rókáról 195

Bornemisza Péter

Siralmas énnéköm... 196

Balassi Bálint

- Borivóknak való 197
Széllal tündökleni nem ládd-é ez földet... 198
Kiben bűne bocsánatáért könyörgett akkor,
 hogy házasodni szándékozott 198
Hogy Júliára talál, így köszöne neki: 200
Az ő szerelmének örök és maradandó voltáról 201
Darvaknak szól 201
Júliát hasonlíttja a szerelemhez, mely hasonlatosságot
 a Júlia dicséretén kezdi el 202
Egy katonaének 203
Ó én édes hazám, te jó Magyarország... 204
Kiben az kesergő Celiárúl ír 205
Adj már csendességet... 205
42. zsoltár 206

Reneszánsz dráma

William Shakespeare

- LXXV. szonett (Szabó Lőrinc ford.) 208
Romeo és Júlia (Részletek. Kosztolányi Dezső ford.) 208
 Előhang 208
 I. felvonás, 5. szín 209
 II. felvonás, 2. szín 210
Hamlet, dán királyfi (Részletek. Arany János ford.) 212
 III. felvonás, 1. szín 212
 V. felvonás, 2. szín 213
Hankiss Elemér: Shakespeare Hamlet-je
 (Részlet) 214

V. Szemelvények
a barokk kor
irodalmából

Cervantes

- Don Quijote (Részletek) 218
 Bevezető (Győri Vilmos ford.) 218
 Hetedik fejezet (Radnóti Miklós átdolg.) 219
 Nyolcadik fejezet 221
 Harmincegyedik és egyben utolsó fejezet 222

Pázmány Péter

- Az utolsó ítéletnek rettenetességéről
 (Prédikáció; részletek) 225

Zrínyi Miklós

- Szigeti veszedelem (Részletek) 228
 Témamegjelölés és segélykérés 228

A magyarság bűnei	229
A szultán jellemzése	231
Az Isten vértanúsággal tiszteli meg Zrínyit	232
Zrínyi szózata vitézeihez	233
Farkasics Péter elsiratása	235
A szigeti hősök vértanúsága	236
Peroratio	239
Az idő és hírnév	240
Ne bántsod a magyart. Az török áfium ellen való orvosság (Részletek)	240

VI. A francia
klasszicista dráma

Molière	
Tartuffe (Részletek. Vas István ford.)	246
Első felvonás, első jelenet	246
Negyedik felvonás, ötödik jelenet	249
A fősvény (Részletek. Illyés Gyula ford.)	250
Első felvonás, negyedik jelenet	250
Negyedik felvonás, hetedik jelenet	256